

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

Затверджено

На засіданні кафедри слов'янської
філології імені професора Іларіона
Свенціцького
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри

(доц. Сорока О.Б.)

Силабус з навчальної дисципліни
«Проблеми усного перекладу»,
що викладається в межах ОПІ «Болгарська мова та література»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 035 Філологія,
спеціалізації 035.032 слов'янські мови та літератури (переклад
включно), перша – болгарська

Львів 2023 р.

Назва курсу	Проблеми усного перекладу
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035.032 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – болгарська
Викладачі курсу	доцент Сорока О.Б.
Контактна інформація викладачів	olga.soroka@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Щочетверга о 8.30 або онлайн за попередньою домовленістю з викладачем.
Сторінка курсу	https://philology.lnu.edu.ua/academics/master/curriculum-bolharska-mova-ta-literatura
Інформація про курс	<p>Основні завдання навчальної дисципліни «Проблеми усного перекладу»:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ознайомити студентів з теоретичними основами усного перекладу та становленням усного перекладу як виду професійної діяльності; • ознайомити студентів з основними принципами та правилами діяльності усного перекладача, проблемами психологічного характеру із якими стикається усний перекладач; • навчити долати психологічні та екстралінгвістичні (позамовні, країнознавчі) проблеми й труднощі, пов'язані із практикою перекладу; • розвивати у студентів найважливіші види мовно-розумової діяльності з метою застосування теоретичних знань на практиці усного (синхронного та послідовного) перекладу; • розвивати у студентів перекладацьку компетентність, фахові практичні вміння та навички перекладу з болгарської мови українською та навпаки різної тематики. • формувати й закріплювати стійкі практичні навички усного абзацно-фразового, послідовного та синхронного перекладу на слух, а також перекладу з аркуша; • навчити застосовувати техніки вільного усного перекладу для потреб ділових переговорів та ведення бізнесу болгарською мовою; • поглиблювати знання щодо організації мови та фонові знання, що мають відношення до країни мови, на яку та з якої здійснюється усний переклад; • правила професійної етики.
Коротка анотація курсу	Курс «Проблеми усного перекладу» призначений для студентів-славістів другого року навчання у магістратурі, дає студентам змогу розвивати та вдосконалювати фахові практичні вміння та навички усного перекладу різної тематики. Студенти вправляються в різних видах перекладу, зокрема синхронному та послідовному, та вивчають особливості, пов'язані з цими видами перекладу.
Мета та цілі курсу	Мета курсу – підготувати фахівців у галузі усного перекладу, що

	<p>передбачає розвиток фахової компетентності перекладача для забезпечення процесу міжмовної і міжкультурної комунікації в різних галузях і сферах економіки, науки, техніки, освіти, культури шляхом перекладу різножанрових текстів з болгарської мови українською та навпаки;</p> <p>Практичні цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – сформувати у студентів професійні навички усного перекладача, підготувати фахівців з усного перекладу (болгарсько-українського та українсько-болгарського) високої кваліфікації для здійснення усних перекладів різної тематики та складності, для подальшої роботи в різних установах в якості усного перекладача (перекладача на заходах різного типу, перекладача-референта, перекладача-менеджера, гід-перекладача, перекладача-супроводжуючої особи); – підготувати студентів до проведення самостійних наукових досліджень у сфері усного перекладу.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;"><i>Основна:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. кирилицею: 2. Алексієва Б. Теорія і практика на устния превод / Б. Алексієва – Софія: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с. 3. Преводът и неговите предизвикателства. – Софія: Парадигма, 2020. – 164 с. 4. Максимов С.Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови). – Київ: Ленвіт, 2007. – 416с. 5. Мірам Г. Практикум з усного перекладу: Мультимедійний формат. Посібник з англійської мови для ВНЗ (+ компакт-диск.) /О.Гон, В.Морозов, В.Гулик, М.Голованчук. – К.: Факт, 2005. – 152 с. 6. Навчальний посібник з курсу «Вступ до усного перекладу» /Укладачі С.В.Новоселецька, О.А.Пелипенко – Острого, 2007 – 193 с. 7. Ребрій О.В. Основи перекладацького скоропису. Навчальний посібник./ За ред.. Л.М.Черноватого та В.І.Карабана. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 152 с. <p style="text-align: center;"><i>Додаткова:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Крейчова Е. Славянският Вавилон (за интерференцията между славянските езици) / Е. Крейчова. – Софія: Парадигма, 2016. – 105 с. 9. Ликоманова И. Славяно-славянският превод: Лингвистичен подход към художествения текст / И. Ликоманова. – Софія: УИ «Св. Климент Охридски», 2006. – 301 с. <p style="text-align: center;"><i>Електронні ресурси:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. https://ibl.bas.bg/rbe/ 2. http://bg.glosbe.com/uk/bg/
<p>Тривалість курсу</p>	<p>Один семестр (3).</p>

<p>Обсяг курсу</p>	<p>Загальний обсяг 90 годин, у т. ч. 16 годин лекційних занять, 16 годин практичних занять і 58 годин самостійної роботи, 3 кредити ЄКТС у 3 семестрі. 2 модулі.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Опанувавши дисципліну студент повинен:</p> <p>знати: - основні теоретичні проблеми усного перекладу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - класифікацію видів усного перекладу; - типові помилки при усному перекладі; - правила професійної етики перекладача; <p>уміти: - швидко, впевнено та правильно користуватися здобутими знаннями на практиці;</p> <ul style="list-style-type: none"> - професійно здійснювати адекватний усний переклад різностильових та різножанрових текстів загального характеру чи спеціальної тематики з голосу, аркуша, аудіо- або відеозапису; - спонтанно та чітко висловлювати думки двома мовами, швидко підбирати адекватні мовні засоби в різних жанрах усного мовлення; - самостійно застосовувати лексичні та граматичні трансформації під час перекладу, адекватно перекладати одиниці різного мовного рівня; - реферувати, перекладати та коментувати усний матеріал різної тематики, стилів, жанрів; - вільно перекладати з болгарської мови українською та навпаки, вміти оцінювати якість виконаного перекладу; - долати труднощі та складні ситуації під час усного перекладу, поводитись при перекладі згідно з основними правилами вербальної та невербальної поведінки перекладача, володіти професійним етикетом перекладача. <p>ЗК:</p> <p>ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.</p> <p>ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p>

	<p style="text-align: center;">ФК:</p> <p>ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.</p> <p>ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.</p> <p>ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.</p> <p>ФК 10. Здатність застосовувати знання методів перекладу текстів різних типів, тематики, жанрів і стилів під час процесу перекладу; обґрунтовувати свої перекладацькі стратегії та рішення; забезпечувати точність перекладу та дотримання норм тієї мови, якою здійснюють переклад.</p> <p style="text-align: center;">ПРН:</p> <p>ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.</p> <p>ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.</p> <p>ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.</p> <p>ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.</p> <p>ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.</p> <p>ПРН 10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).</p> <p>ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.</p> <p>ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p> <p>ПРН 18. Володіти на високому рівні болгарською мовою для здійснення професійної діяльності.</p> <p>ПРН 19. Володіти технікою письмового та усного перекладу, вміти обирати оптимальні перекладацькі стратегії та рішення, організовувати процес перекладу відповідно до типу, тематики, стилю та жанру тексту мовою оригіналу і способу його оформлення мовою перекладу.</p>
Ключові слова	Усний переклад, синхронний переклад, послідовний переклад, перекладач.
Формат курсу	Очний

Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит
Пререквізити	Основна слов'янська мова (болгарська), Теорія і практика перекладу, Актуальні проблеми перекладознавства
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Вивчення дисципліни «Проблеми усного перекладу» передбачає застосування таких методів навчання: лекція, бесіда, розповідь, дискусія, демонстрація, ілюстрація, метод спостереження, метод аналізу, частково-пошуковий метод, інтерактивні методи, створення ситуацій зацікавленості. Під час практичних занять студенти переглядають відеосюжети та слухають аудіоуривки, що ілюструють роботу в різних видах перекладу, тренуються робити різні види перекладу.
Необхідне обладнання	Проектор, ноутбук, флешка, навушники, мікрофон, колонки
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Критерії оцінювання успішності студентів: оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступною системою: усне опитування за темами лекційних та практичних занять – від 1 до 3 балів; індивідуальні завдання (синхронний та послідовний усний переклад) оцінюються від 1 до 13 балів кожне; екзамен (опитування в усній формі, що стосується тем, висвітлених під час лекційних занять) – 50 балів.
Питання до іспиту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія усного перекладу. 2. Усний переклад як засіб міжкультурного спілкування. 3. Види усного перекладу. 4. Місце усного перекладу серед інших гуманітарних дисциплін 5. Вимоги до усного перекладача. Професійні навички усного перекладача. 6. Психологічна підготовка усного перекладача для роботи в умовах стресу. 7. Шляхи подолання труднощів при сприйнятті іноземної мови на слух. 8. Усний двосторонній переклад: лексичні та граматичні труднощі. 9. Навички швидкого перекладу без пауз і зупинок: вправи на тренування пам'яті та концентрації уваги. 10. Перекладацькі уміння та навички: зорового-усного перекладу з аркуша. 11. Послідовний переклад як процес передачі повідомлень. 12. Абзацно-фразовий переклад без запису під час пауз оратора. 13. Форми скороченого запису при усному послідовному перекладі. 14. Основи синхронного перекладу. 15. Використання технічних засобів при перекладі. 16. Бригадний метод при синхронному перекладі. 17. Екстралінгвістичні труднощі та проблеми взаєморозуміння й перекладу. 18. Окремі міжнародні норми, стандарти та вимоги до усного перекладу. 19. Деякі правові питання усного перекладу, пов'язані з міжнародними переговорами будь-якого рівня.

	20. Етичні норми при усному перекладі.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	МОДУЛЬ І (третій семестр)				
2 год.	Тема 1. Історія усного перекладу. Усний переклад як засіб міжкультурного спілкування. Творчо-мисленнєвий процес усного перекладу. Види усного перекладу. Місце усного перекладу серед інших гуманітарних дисциплін.	Лекцій не заняття	Алексиева Б. Теория и практика на устния превод / Б. Алексиева – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с. Навчальний посібник з курсу «Вступ до усного перекладу» /Укладачі С.В. Новоселецька, О.А. Пелипенко – Острог, 2007 – 193 с.	Теоретичні та практичні завдання	
2 год.	Усний переклад економічної тематики: стан та розвиток економіки, світова економічна криза. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	

2 год.	Тема 2. Сутність та особливості перекладацької діяльності. Вимоги до усного перекладача. Професійні навички усного перекладача. Психологічна підготовка усного перекладача для роботи в умовах стресу. Психологічні труднощі усного перекладу. Шляхи подолання «психологічного бар'єру» на початку усного перекладу Подолання труднощів при сприйнятті іноземної мови на слух. Складності слухового сприйняття в розпізнаванні слів, структур, речень при ефекті так званого злиття звуків. Найтипівіші скарги перекладачів за умови недостатньої психологічної підготовки до усного перекладу («страх», «стан емоційного шоку», збій ритму дихання, втрата голосу, «провали в пам'яті», втрата адаптаційних механізмів та ін.).	Лекцій не заняття	Алексиева Б. Теория и практика на устния превод / Б. Алексиева – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с.	Теоретичні та практичні завдання	
2 год.	Усний переклад правознавчого та політичного характеру: політичне життя, євроінтеграція, законодавство, вибори. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	
2 год.	Тема 3: Усний двосторонній переклад. Етапи обробки інформації при усному перекладі. Прийоми раціонального перекладу та способи нестандартного перекладу в усному перекладі. Вимоги до професійного усного перекладу. Лексичні аспекти перекладу. Граматичні труднощі усного перекладу.	Лекцій не заняття	Алексиева Б. Теория и практика на устния превод / Б. Алексиева – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с. Крейчова Е. Славянският Вавилон (за интерференцията между славянските	Теоретичні та практичні завдання	

			езици) / Е. Крейчова. – София: Парадигма, 2016. – 105 с.		
2 год.	Усний переклад культурологічного змісту: театр, книжковий форум, літературні зустрічі. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	
2 год.	Тема 4: Практика усного перекладу. Закономірності та особливості у перекладі з рідної мови на болгарську та навпаки. Набуття навичок швидкого перекладу без пауз і зупинок. Вправи на тренування пам'яті та концентрації уваги. Навчання ритму, фразування, інтонації, правильного дихання. Моделювання та автоматизація мовних структур.	Лекційне заняття	Алексієва Б. Теорія і практика на устнія превод / Б. Алексієва – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с.	Теоретичні та практичні завдання	
2 год.	Усний переклад сфери міжнародних відносин та офіційно-ділового стилю: заяви, протоколи, візити. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	
	МОДУЛЬ II (третій семестр)				
2 год.	Тема 5: Практичне набуття навичок послідовного та синхронного перекладу. Розвиток перекладацьких умінь та навичок: зорового-усного перекладу з аркуша; двостороннього усного перекладу на слух інформації, поданої технічними засобами; швидкого перекладу й читання іншомовних матеріалів з зазначеної спеціальності з вичерпним розумінням змісту та стислим передаванням основної думки рідною мовою.	Лекційне заняття	Алексієва Б. Теорія і практика на устнія превод / Б. Алексієва – София: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с.	Теоретичні та практичні завдання	

2 год.	Усний переклад медичної тематики та сфери охорони здоров'я. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	
2 год.	Тема 6: Послідовний переклад як процес передачі повідомлень. Переклад конференцій, практика у «віртуальному офісі». Абзацно-фразовий переклад без запису під час пауз оратора. Перекладацький скоропис. Форми скороченого запису при усному послідовному перекладі.	Лекційне заняття	Алексиєва Б. Теорія і практика на устний переклад / Б. Алексиєва – Софія: УИ «Св. Климент Охридський», 2011. – 324 с. Ребрій О.В. Основи перекладацького скоропису. Навчальний посібник./ За ред. Л.М.Черноватого та В.І.Карабана. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 152 с.	Теоретичні та практичні завдання	
2 год.	Усний переклад науково-технічної сфери: нове у світі, створення нових продуктів, ІТ-технології, мітинги, співбесіди. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	
2 год.	Тема 7: Основи синхронного перекладу. Використання технічних засобів: спеціальне обладнання під час роботи: кабінка та пульт перекладача, радіо- та звичайні мікрофони, акустичні та відео-системи тощо. Бригадний метод при синхронному перекладі. Екстралінгвістичні труднощі та проблеми взаєморозуміння й перекладу.	Лекційне заняття	Алексиєва Б. Теорія і практика на устний переклад / Б. Алексиєва – Софія: УИ «Св. Климент Охридський», 2011. – 324 с.	Теоретичні та практичні завдання	

2 год.	Усний переклад релігійного характеру: проповіді, лекції, зустрічі. З болгарської українською та з української болгарською мовою.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи	
2 год.	Тема 8: Критерії оцінювання перекладу. Окремі міжнародні норми, стандарти та вимоги до усного перекладу. Деякі правові питання усного перекладу, пов'язані з міжнародними переговорами будь-якого рівня. Етичні норми при усному перекладі. Вартість усного перекладу.	Лекційне заняття	Алексієва Б. Теорія і практика на устнія превод / Б. Алексієва – Софія: УИ «Св. Климент Охридски», 2011. – 324 с.	Теоретичні та практичні завдання	
2 год.	Усний переклад фільмів, мультфільмів, вистав. З болгарської українською та з української болгарською мовою. Створення субтитрів.	Практичне заняття	Словники, матеріали для перекладу	Практичні вправи, переклад фільму	